

ВІСНИК

**Науково-дослідної лабораторії
інклюзивної педагогіки**

Випуск V

Умань – 2019

УДК 74.03 (063)
В 80

*Рекомендовано до друку вченою радою
Факультету дошкільної та спеціальної освіти
(протокол №8 від 19 березня 2019 року)*

Головний редактор: Демченко І. І.

Редакційна колегія: Малишевська І. А., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.

Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 **Вісник** Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (28 березня 2019 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019 р. – Вип. V. – 197 с.

УДК 74.03 (063)

© Уманський державний педагогічний
Університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

Розділ I. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1.	<i>Ашиток Н.І.</i>	Гуманістична парадигма у контексті методології педагогічної науки та практики спеціальної освіти.....	10
2.	<i>Демченко І.І.</i>	Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.....	13
3.	<i>Стражнікова І. В.</i>	Інклюзивна освіта в освітньому просторі ЗСО Сполучених Штатів Америки.....	15
4.	<i>Супрун М.О.</i>	Організація науково-дослідної роботи студентів.....	18
5.	<i>Абдуллаев С. С.</i>	Формирование личностных качеств спортсмена-инвалида под воздействием систематических физических нагрузок....	22
6.	<i>Анастасова Н.М.</i>	Особливості розвитку взаємостосунків у учнів в інклюзивному класі.....	26
7.	<i>Анісімова О.Е.</i>	Особливості застосування оздоровчих технологій у закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.....	29
8.	<i>Безбах Т.</i>	Особливості навчання та виховання дітей з ринолалією в інклюзивному освітньому просторі.....	32
9.	<i>Борійчук Я.</i>	Співпраця в інклюзивному закладі освіти	34
10.	<i>Гонтар О.</i> <i>Бегас Л. Д.</i>	Інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку України.....	37
11.	<i>Діхтяренко А.</i>	Використання нетрадиційних методів у корекційній роботі.....	39
12.	<i>Добрянська Я.</i>	Технологія індивідуального планування в інклюзивному закладі освіти.....	41
13.	<i>Дунаєвська Н.</i> <i>Мандич А.</i>	Створення інклюзивного простору в закладі дошкільної освіти.....	43
14.	<i>Калиновська І.С.</i>	Інклюзивна освіта як шлях до «безбар'єрного життя» осіб з особливими освітніми потребами які мають особливі освітні потреби.....	45
15.	<i>Козка М.</i> <i>Кравченко О.</i>	Особливості роботи з сім'ями, що виховують дітей з порушеннями психофізичного розвитку.....	47

відповідей; збори батьківського активу; тематичні батьківські збори; спільні конкурси для батьків і дітей; батьківські ринги; індивідуальні консультації.

Важливою причиною негативного ставлення дітей до спільного навчання є стихійна інклюзія без достатньої підготовки обох сторін. Тому нагальним постає завдання перед педагогами створити умови для оптимізації соціальної ситуації, які стали б основою програми всебічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Доброзичливе середовище сприяє розвитку ініціативи, творчості, заохочує всіх дітей, незалежно від їхніх можливостей, до досліджень. А це забезпечує сприятливі умови для успішного навчання і розвитку дітей.

Список використаних джерел:

1. Банч Г., Валео Э. Влияние специального и инклюзивного образования на установки сверстников: практическое и теоретическое исследование / Банч Г., Валео Э. // Журнал исследований социальной политики. – 2008. – Т. 6. – № 1. – С. 23-52.

2. Коззуол М., Фріз Р., Лютфійя З. Роль учнів без психофізичних відхилень у становленні соціальної компетенції однолітків з порушеннями інтелектуального розвитку в інклюзивних класах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.canadaukraine.org/LastiwkaArticles/Article3_Inclusion%20of%20Learning%20Disabled%20Students_Nowicki_Sandieson.pdf.

3. Колупасва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. – К.: «Самліт: Книга», 2009. – 272 с.

4. Спільна історія. Діалог культур [Текст]: навч. посіб. / [П. Вербицька та ін.]; Всеукр. асоц. викладачів історії та сусп. дисциплін "Нова Доба". - Львів: ЗУКЦ, 2013. - 255 с.

5. Чопік О. В. Умови формування позитивних взаємин учнів з вадами ОРА із здоровими однолітками в інклюзивному закладі / О.В.Чопік // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць / за ред. В.М.Синьова, О.В.Гаврилова. – Вип. IV. – Кам'янець-Подільський : ПП. Медобори-2006, 2014. – С. 443–451.

Анісімова О.Е.

Херсонський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Головною метою сучасної дошкільної освіти проголошено створення сприятливих умов для особистісного становлення і творчої самореалізації кожної дитини. Актуальність і значущість цієї проблеми є дуже важливою, оскільки соціально-педагогічна підтримка і реабілітація дітей з особливими освітніми потребами розвитку, створення умов для їхньої успішної соціальної та психологічної адаптації, розвиток їхньої життєвої компетентності є принциповою ознакою демократичної освіти і суспільного життя. Пошуку нових

підходів до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти сприяє гуманно-особистісний підхід до дитини [1].

Основними завданнями закладів, де виховуються діти з особливими освітніми потребами, є: формування життєвих компетентностей та навичок самообслуговування, мотивації до здорового способу життя, самостійних занять фізичною культурою; профілактика соматичних захворювань та дихальних шляхів, порушень постави, деформацій кінцівок; підвищення неспецифічної опірності організму засобами оздоровчих технологій.

Незважаючи на зростаючий інтерес до інклюзивної освіти, в Україні тільки розпочато організацію навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітньому просторі. Педагоги, які організують рухову діяльність дітей в дошкільних установах, в своїй більшості не готові до роботи в умовах інклюзії. Причина цього – низький рівень їх знань в області медицини, психології, валеології, спеціальної педагогіки, адаптивної фізичної культури, а також відсутність методичних умінь, необхідних для спільного навчання і виховання дітей з різними руховими можливостями і здібностями.

Ефективне інклюзивне навчання можливе лише за умови спеціальної підготовки й перепідготовки педагогічних кадрів. Метою такої підготовки є оволодіння педагогами основними методами навчання, виховання й корекції розвитку дітей із психофізичними вадами [2].

У дошкільному закладі вихователі та фізкультурні керівники мають більше можливостей для об'єднання дітей з різними освітніми потребами у різноманітних формах фізичного виховання.

Удосконалення системи фізичного виховання і оздоровлення в закладах дошкільної освіти вимагає певної технологізації освітнього процесу, а володіння вихователем педагогічними технологіями є істотним критерієм його готовності до професійної діяльності. В кожній освітній технології повинен бути присутнім оздоровчий компонент, оскільки стан здоров'я і повноцінний фізичний розвиток є неодмінною умовою реалізації особистісного потенціалу дитини.

У дітей з особливими освітніми потребами спостерігається недостатній розвиток дрібної моторики, порушення зорово-моторної координації, відсутня чи слабо виражена ізольована, диференційована предметно-маніпулятивна діяльність рук. Як наслідок – неготовність руки до письма, неможливість формування навичок самообслуговування.

Енергійні фізичні вправи надзвичайно необхідні для профілактики захворювань дихальних шляхів, зміцнення м'язового корсета. Це – психогігієнічний засіб, що сприяє зняттю втоми, зниженню психологічного напруження.

Позитивним початком дня може бути ранкова гімнастика. Завдяки їй діти отримують емоції, які допоможуть зробити день кращим. Стосовно оздоровчих фізкультхвилинок, то їх слід проводити впродовж усього дня, поєднуючи фізичні вправи для м'язів тулуба, рук, ніг, шиї, очей. Фізкультхвилинки, які проводяться під час заняття, допомагають зняти статичну м'язову напругу.

Під час проведення фізкультхвилинок необхідно дотримуватися наступних правил: застосовувати дозовані фізичні навантаження; поступово збільшувати навантаження, враховуючи характер вправ та інтервали відпочинку, інтенсивність і кількість повторень; використовувати вправи, що тренують усі групи м'язів; обов'язково виконувати дихальні вправи.

З огляду на те, що діти з особливими потребами мають хронічні та гострі захворювання дихальних шляхів, а отже, виникає необхідність їх профілактики, фізкультхвилинки доречно поєднувати з дихальними вправами.

Дослідження сучасних фізіологів доводять, що маніпуляції рук впливають на функціонування центральної нервової системи та розвиток мовлення. Прості рухи кисті допомагають зняти не лише загальне напруження, а й гіпертонус рук, розслаблюють губи, а це, у свою чергу, сприяє правильній вимові звуків, розвитку мовлення дитини. Вправи для дрібної моторики допоможуть не тільки розвивати мовлення та інтелектуальні здібності дитини, а й знімуть психічне навантаження. Пальчикова гімнастика сприяє формуванню в дітей із психофізичними порушеннями навичок самообслуговування, розвитку дрібної моторики. Значний ефект дає самомасаж долонь з використанням каштанів, шишок, горіхів, жолудів. Під час проведення пальчикової гімнастики важливо створити відповідний настрій, заздалегідь продумати всі ритмічні рухи кисті та пальців, а ще – використати музичний супровід.

З урахуванням того, що у дітей з особливими потребами недостатньо сформований або порушений артикуляційний праксис, упродовж дня доцільним буде застосування саме артикуляційної гімнастики. Її мета – вироблення правильних рухів органів артикуляційного апарату, необхідних для вимовляння звуків. Робити це потрібно в ігровій формі, виконуючи на одному занятті не більше трьох вправ. Точність та сила дій артикуляційних м'язів у дитини розвивається поступово, у процесі її мовленнєвої діяльності. Для закріплення у дітей артикуляційних навичок, виробленню правильної вимови таку гімнастику необхідно проводити щоденно [3, с.11].

Для дітей з особливими освітніми потребами характерними є швидка втомлюваність, недостатня концентрація уваги, дратівливість, лабільність емоційної сфери, загальна ослабленість. Забезпечення психологічного комфорту, адекватної поведінки особистості можливе за умови застосування різноманітних релаксаційних пауз: музикотерапії, аромотерапії, казкотерапії, кольоротерапії.

Музичний супровід можна використати під час проведення фізкультхвилинок, звукової гімнастики, самомасажу долонь і стоп ніг. Музична терапія сприяє ефективному психологічному розвантаженню дітей, заспокоїть їх і допоможе уникнути негативних емоцій [3, с. 14].

Плавання – надзвичайно ефективна форма фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах інклюзивної освіти.

Заняття у воді впливають практично на всі органи і системи дитячого організму. Тиск води на область грудної клітини сприяє збільшенню глибини

видиху, за яким зазвичай слідує і глибокий вдих. А глибоке дихання – потужний профілактичний засіб, що попереджує захворювання верхніх дихальних шляхів. Глибокі вдихи і видихи під час плавання «провітрюють» легені, завдяки чому знищуються бактерії та усуваються сприятливі умови для їх активізації. Горизонтальне положення під час плавання – це своєрідний стан невагомості, який активізує кровообіг, розвиваючи і зміцнюючи серцево-судинну систему. Тиск води, діючи на численні кровоносні судини шкірного покриву, полегшує кровообіг і діяльність серця.

У воді знімаються статичні навантаження на кісткову мускулатуру, знижується навантаження на хребет. Ефект «гідроневесомості», що виникає у воді, звільняє хрящові міжхребцеві диски від постійного здавлювання їх.

У розкутому стані в дисках краще відбуваються обмін речовин. Це корисно для розвитку організму, сприяє формуванню правильної постави і є профілактикою сколіозу і м'язової дистонії. Тіло долає значний опір води, тим самим зміцнюючи опорно-руховий апарат. У той же час, активний рух ніг у воді зміцнює стопи і попереджає розвиток плоскостопості.

При систематичних заняттях плаванням зміцнюється нервова система, спокійніше стає сон, підвищується апетит і загальний тонус організму дитини.

Плавання може виступати в ролі засобу боротьби зі стресом. Плавання змушує правильно дихати, сприяє насиченню м'язів великою кількістю кисню.

Отже, існує необхідність у підготовці педагогів, фахівців із фізичної реабілітації та фізичного виховання, які можуть забезпечити ефективність освітнього процесу дітей з особливими потребами, систематичне впровадження необхідних здоров'язберігаючих технологій в освітній процес.

Список використаних джерел:

1. Гуманістичне виховання дітей дошкільного віку в контексті інноваційної педагогічної діяльності : монографія / за ред. Т.І. Поніманської, І.М. Дичківської. – Рівне : Волинські обереги, 2012. – 208 с.
2. Нетрадиційні методи оздоровлення дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Г.І. Григоренко, Н. Ф. Денисенко, Ю. О. Коваленко, Н. В. Маковецька. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – 116 с.
3. Горопаха Н. М. Фізичне виховання дошкільників та молодших школярів у контексті інклюзивної освіти: проблеми наступності та перспективності / Н. М. Горопаха // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2014. – Вип. 10. – С. 11–15.

Безбах Т.

***КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г.Шевченка»* ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З РИНОЛАЛІЄЮ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ**

Стан фізичного та психічного здоров'я дітей в Україні є пріоритетною державною проблемою. Проблема реабілітації, навчання та виховання дітей з ринолалією є досить складною проблемою. За даними дослідження